

350 In Cap. XXIV. Ecclesiastici.

SECTO VIII.

Dum in hac vita versamur, luctandum nobis continuo est, ut pacifice divina in nobis regiescat Majestas.

1359 THesim hanc praeferunt illa incar-

Ad sui quietem Tabernaculum ostendit, id est, strenue pugnantem contra anime hostes.

Origen.

Psal. 18. 6;

Ecclesia militare tentorium, & thalamus apellatur, quia in ea militante Deus requiescit.

Servius.

SECTO VIII.

ce Deus requiescit uti sponsus in thalamo geniali, quoniam ubi tentorum appetit militare, ubi semper vivitur in gladio, ubi armorum strepitum, ubi continuo cum crudelissimis hostibus pugnatur, diabolo, voluntatibus, & unoquoque vito.

1361 Davidi consonat Salomon, Patri Fi-

Cant. 3. 7. En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel: omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi: u-niuscujusque ensis super femur suum, propter timores nocturnos. Indubium sit, Salomonem hic esse Christum Dominum, tum pace, tum quiete abunde perfruentem, sive in Ecclesia universum, sive in quacunque justorum anima, quam lectulum appellat; in quo Christus dulcem & securam captat quietem. Lectulus Salomonis (ait S. Thomas ibi) quamvis S. Thom:

superna illius caelestis beatitudinis regies accipi posse, in quo Deus cum sanctis requiescit, probabilius tamen presens accipitur Ecclesia. Sed expende, inter quos pacifice requiescat. Sanè inter sexaginta fortes, seu Gigantes (ut Hebreæ habent) viros bellatores proceritate staturæ, & membrorum robore formidabiles, ex strenuissimis cum studio delectos; militari scientiæ exercitatisimis, veteranos, diu longumque in castris veratos, versantesque omnes accinctos gladiis, & ad pugnandum alacres, per diem noctemque vigilantes, propter pallores de noctibus maximos. O arcana, & novam eruditionem fidelibus universis ediscendum! Non requiescit Deus, quasi in molli, & blando lectulo felium sublevanti, nisi in iis, & inter illos, qui militare spiritualis sunt periti, semper diu noctemque in acie versantur, indefessè cum concupiscentiis pugnant, & carnis blandimentis bellum indicunt implacabile. Continuo igitur, dum in hac vita versamur, luctandum nobis est, ut pacificus Salomon in nobis dulciter requiescat. Audiendum est Honorius Augustodunensis, apud nostrum Del Rio, moralissimus Canticorum expensor. Lectulus Salomonis est anima justi, in qua requiescit Deus. Hunc lectum sexaginta ex Israel, hoc est, omnes spirituales ambiunt; gladios desperationis tenentes, ad bella viri virtutibus docti; quia u-niuscujusque ensis super femur suum; id est, severitas vita cuiusque carnalitati dominatur, dum carnem macerant, & corpus in servitatem redigunt. O cave tibi a quietis otio, a desidiae lenocinio, qui in terra peregrinationis, & luctæ veriaris, si vis esse Deo dulcis requiescendi locus.

1362 Non infrequens apud Davidem locutio illa est: *Qui sedes super Cherubim. Ps. 79. 2. Ps. 98. 1.* Dicitum hoc à Psalte cum intuitu ad duos illos Cherubinos manibus, seu aliis suis propitiatorium Arcæ sustinentes, communis est Interpretum expositio. Nam 1. Reg. 4. 3. dicitur: *Arcam fæderis Domini exercitum sedens super Cherubim.* Hosce Cherubinos erexit pedibus stetisse scribitur 2. Paral. 3. 13. Etenim, stare, non nisi bellatorum est; sefio autem quietem præse fert; uti S. Gregoriuslib. 1. in Job c. 26. observat: *Sedere, si Gregorius, quiescentis est; assurgere, decertantur.* Quid igitur est, quod Deus super Cherubim præsertim sedere dicitur, & quiescere? & quossum Deus sedet & quiescit, dum Cherubim stant bellatores, & decertantes? Certè, cum Cherubim Hebraicæ, Latinis sit, quasi fortes, quasi pugnantes; eos videntur designare viros, qui strenui sunt

Pars III. ad V. 11. 12. & 13. 351

sunt & belligerantes, hostilis, & pugnacis animi contra adversantes cupiditates, & rebelles carnis motus. In his jure merito sedere, & requiescere dicitur Deus, dum ipsi erexit stant pedibus adversus vitia decertantes; quia profectò nullibi magis dulciter, & pacifice requiescit Nume, quoniam in iis, qui bellum semper inferunt voluntatibus, continuo dimicantes & pugnantes adversus hostes. Recte in Ps. 98. 1. S. Augustinus: *Vix ut sedeat in te Deus? si bonus eris, sedes Dei eris.*

His adjunge illud ab Epiphanio datum Virginis Matri elogium in Serm. de ejus laudibus. *Cant. 3. 7. Dico illam esse cælum, thronum, & Crucem: extensis enim sanctas ulnas suas Dominum portavit. Thronus cherubicus, cruciformis, & caelestis. Tum cælum & thronum, tum Crucem & Cherubicum thronum illam appellat. Videntur termini inter se pugnantes; nam qui cælum dicit, & thronum, dulcem & pacatum requiescendi locum indigit, pacem summan, & securitatem perfectam, absque luctamine ullo: qui vero crucem appellat, & thronum Cherubicum, luctam denotat, & certamen, dura ac dira queque subeuntem in mortificationis stadio. Quorum igitur cali nomine Deiparam exornat, dum ipsam Crucem vocat, & Cherubicum thronum, cruciformem; thronum nempe ex Cherubinis confutatum qui fortes in bello, & pugnantes sunt? O pulchra! o arcana terminorum adsoecatio e cæli schola veniens ad nostram eruditioem! Scilicet, tametsi Virgo nullam unquam malignorum Spirituum subierit suggestionem, investigationem, aut aliam quamvis tentationem, nunquamque illius caro concupiverit adversus spiritum; nihilominus tamen, quod vivit, carni inimica fuit, egregiaque bellatrix adversus reliquos animæ hostes. Ut enim S. Gregorius Turonensis in manuscriptis relatis à Francisco Ximenio Jerofol. Patriar. lib. 2. de vita Christi c. 47. scribit, se divino oraculo admonitus agnoscens, Deiparam, ex quo tempore ingressa est, sine cilicio beatam illam carnem pungente, vixisse nunquam; illius uestes ex vilissima lana nullo infecta colore; somnis ipsius semper nuda hunc, vel duris tabulis adscrerebat, nullo instructus lecto: nullo unquam tempore non rejunivit. Ecce tibi, unde Maria habuerit, quod cælum sit, & Deo dulcis quieti locus; quia videlicet crux sibi exitit, cruciformis & Cherubicus thronus, summae semper mortificationis luctæ intenta. Quid ad nostram disciplinam accommodatus?*

Maria carnis inimica, crux sibi erat per carnem afflictio nem.

S. Gregorius Turo.

SECTO IX.

Et luctamine multo, multaque tibi opus est deprecatione, ut veram adipiscaris Sapientiam.

1363 *In Jacob inhabita, & in Israel hereditate, dicitur divina Sapientia. Ecce strena Israel, id & in Jacob, & in Israel simili? Nonne sat est et, videns Deus appetitus, & sa-latus, & Sa-pientissimus, cob inhabita, aut in Israel hereditare; cum utroque hoc cognomine Gens gauderet Hebraea, Jacob & Israel appellati non aliunde quam ab eodem Patriarcha, Jacob & Israel, nominato? Quorsum igitur utriusque meminit appellationis? Arcanissime & opportunissime quidem. Quod ut probè teneas, digitum in P. Ildeph. de Flores in Eccles.*

Iacob lucta cum Angelo, per quam a- deputus la-solus, divinarum rerum contemplationi, & Gen. 32.

Oseas 12. 3.

Ruper.

In matutinis meditabor in te, quia fuisti adjutor meus.

Adjunctum mysticæ precum, & contemplationis pugnæ corporeum certamen. Utrâque lucta potuit homo inferior victoriam de sublimissimo antagonista reportare. Unde Oseas c. 12. 3. In fortitudine sua directus est cum Angelo. Et invictus ad Angelum: & confortatus est: flevit, & rogavit eum. Quid hoc? Porro in hac pugna, omnes sapientis pugna portendebantur, certaminaque cum beluis & cum belluiniis sive hominibus, sive cupiditatibus, & cum difficultate cognoscendarum rerum. His devictis videt Deum, & caproptet Israel debet appellari; ac lucta strenua cum precum mystica, tum etiam corporali, sublimem rerum humanarum, divinarumque sapientiam adipiscitur. Quod notavit Ruperus lib. 8. in Genesim c. 9. cui titulus. Quod omnis, qui sacrae scripturæ studiis accinctus incumbit, sensum verbi Dei tenere contendens, inflat Jacob cum Deo luctetur, sic acutè: Benè juxta Ruper. anagogem claudicat Jacob ille, qui cum Deo luctatus est, & longo atque assiduo luctamine usus,

tendo ad illum Hebrae Gentis Patriarcham, & magnificos eos titulos Jacob & Israel, quibus donatus est. Etenim egregius luctator semper ille extitit, vel à materno utero, in quo colluctans cum fratre Elau est Gen. 25. 22. *Gen. 25. 22.*

Collidebantur in utero ejus parvuli. Unde appellatus Jacob fuit, id est, suppluator. Col-

luctatus deinde cum innumeris laboribus est, & cum Deo ipso sive Angelo personam Dei gerente, cui prævaluit. Gen. 32. 24. Ex hac admirabili lucta novum illi impositum nomen

Israel, quod juxta multorum judicium, Deum videns, est; & hominem designat contemplati-vum, orationi & contemplationi intentum, qualis Jacobus extitit. Eò autem spectabant Jacobæ luctæ, & deprecations; ut veram si-bi sapientiam acquireret, quam vel ab ineunte æate ambivit Gen. 25. 27. Jacob autem vir

simplex habitabat in tabernaculis. Chaldaeus verit: Jacob erat vir perfectus, minister domus doctrinae: seu auditor domus Sapientia. Et putant Hebrei per tabernacula intelligi scholas,

vel gymnasia publica, in quibus docebant Melchisedech, & Heber; quorum erat auditor Ja-cobus. Unde Hispanensis translatio legit: e

Jacob fue siempre, que morava en las escuelas. Deinde in Melopotamiam Syria misus à Pa-

tre Isaaco est, ad dominum Bathuel, ut acciperet inde uxorem. Gen. 28. 5. Quod allegoricè tra-

ctans Philo lib. de Profugis, recte ait Sapien-tiam in sacris litteris vocari Bathuel. Hanc cer-

tè ille in uxorem accepit, adamavit, possedit;

cæterum multa post luctamina, orationem, con-

templationem. Quod spectans divinum Numen apud Siracidem nostrum, divinæ flatuit Sa-

pientiae locum in quo requiescat querenti, ut in Jacob inhabitet, & in Israel, non luctatori

tantum, sed & contemplatori. Nempe ut ostendat, & luctamine multo, multaque deprecatio-

ne opus esse, ut veram adipiscamus sapientiam,

quæ in nobis habitat.

1364 Sed adhuc singulare expensione digni-

simus est pro hoc themate arcana illa Jacobi lu-

cum Angelo, & ejus pars Victoria, cale-

sti antagonisti superato. Atqui, ut Gen. 32. deputus la-

solutus, divinarum rerum contemplationi, & Gen. 32.

orationi intentissimum: quomodo Rupertus ibi explicat: Ante diem surrexerat sacras celebra-

re excubias juxta illud Psalmistæ: In matutinis meditabor in te, quia fuisti adjutor meus.

Adjunctum mysticæ precum, & contemplationis pugnæ corporeum certamen. Utrâque lucta potuit homo inferior victoriam de sublimissimo antagonista reportare. Unde Oseas

c. 12. 3. In fortitudine sua directus est cum Angelo. Et invictus ad Angelum: & confortatus est: flevit, & rogavit eum. Quid hoc? Por-

ro in hac pugna, omnes sapientis pugna por-

tentebantur, certaminaque cum beluis & cum belluiniis sive hominibus, sive cupiditatibus, & cum difficultate cognoscendarum rerum. His

devictis videt Deum, & caproptet Israel debet appellari; ac lucta strenua cum precum

mystica, tum etiam corporali, sublimem rerum humanarum, divinarumque sapientiam adipiscitur. Quod notavit Rupertus lib. 8. in Genesim c. 9. cui titulus. Quod omnis, qui sacrae scripturæ studiis accinctus incumbit, sensum verbi Dei tenere contendens, inflat Jacob cum Deo luctetur, sic acutè: Benè juxta Ruper. anagogem claudicat Jacob ille, qui cum Deo luctatus est, & longo atque assiduo luctamine usus,

Gg 2 usus,

352 In Cap. XXIV. Ecclesiastici.

1265 Ius, victoriae palmam de illo feliciter confecutus est: lucratur enim cum Deo, quando in scripturæ studiis incumbit, sensuque verbi fugientem tenere contendit. Felix pingua, in qua imbecillus homo cum Deo scientiarum Domino decerat, qui detriumphari vult, non triumphare. Detriumphabis planè Deum ipsum, o homo, sapientiam ab eo adipisci, & quodammodo extorquebis, si renue de certes assiduo labore, sudore, contemplatione, & precibus.

Prov. 3. 3.

Precum clamoribus, & assiduo labore sapientia acquisiti ritus, quasi thesaurius inventatus. **1266** Prov. 2. 3. locus extat instituto nostro peropportunitus. Si Sapientiam invocaveris, si quasi thesauros effoderis eam; tunc scientiam Dei inveneris. Duo stauit Salomon, pro invenienda Sapientia omnino necessaria: primum, validos ad illam clamores quasi ad rem valde diffitam, & remotam: secundum, laboris magnitudinem, qualis fodendi labor, qui ingens censeretur. Primum ad preces quibus sapientiam à Deo contendere debemus, refertur Hugo, Dionysius, Janenius, Rodolphus, & Lyranus. Si Sapientiam invocaveris: vel ut Hebraicè habetur; si ad intelligentiam clamaveris; devote orando, ut tibi debet à Deo, ait Lyra. Altè quidem sonare debet orationis vox, ut remota à nobis sapientia evocetur, & evocata adsit. Deinde contentus precum clamoribus assidius & incredibilis labor, qualis in effidente thesaurum: qui sedulus insistit labori (uti Beda ibi interpretabatur) donec thesauros, quos inquirit, attingat. Sic Dei sapientiam, quæ thesaurus est abconditus, dum laboramus, dum contendimus, dum nullis unquam vigiliis, sudoribus, & laboribus parcimus, quasi effodientes, invenimus; & non nisi à fedulis, & indefessis curram navantibus eruitur, ac possidetur. Ubi observa eruditam nostrum Salazarum in c. 2. Prov. v. 7. n. suo 54. notatunculam: nempe fieri allusionem ad thesaurum incantatum, qui non absconditus tantum erat, sed infuper custodia aliquā firmatus, draconem scilicet, vel aliquā aliā immā bellū thesauro invigilante, quam carminibus sopire opus erat illis, qui thesaurem exhauste cupiebant. Sic sapientia non occultata solum à Deo est, & thesauri in modum defossa, ita ut labore multo opus sit ad effodiendum, sed incantata, ut carminibus opus sit ad illam excentandam, scilicet crebris ad Deum orationibus, & precibus: ita enim immanes quæque difficultates, quæ incumbunt sapientiæ, atque homines veitissimorum ad instar draconum exterrere solent, sponpiuntur, detriumphantur. Vides, & lucta multa, & multa opus esse deprecatione ad Sapientiæ consecutionem.

Cant. 4. 4.

1267 Cant. 4. 4. sic habes: Sicut turris David collum tuum, quæ edificata est cum propugnaculis; mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Ut quid arcanum pro thesi nostrâ haec verba contineant, præmitto ex nostro Pineda lib. 3. de rebus Salomonis cap. 28. numero 5. cui applaudit noster item Cornelius in cap. 9. Proverb. 3. & multi alii: Turrim hanc, cui Ecclesiæ collum assimilatur, & Schola publica: quæ in editissimo Sionis vertice sita erat, complexam quidem Academiam, scholasque publicas, in quibus populus undique illuc fluens, omnem legem, & doctrinam, ut in proprio sapientiae loco ediscebat; ut attestatur S. Optatius Milevitanus Episcopus l. 3. adversus Parmentianum sub initium, subjungens propterea elevatae

dictum esse Isa. 2. 3. Venite, ascendamus ad montem Domini, & docebit nos vias suas, quia de Sion exhibet lex, & verbum Domini de Jerusalem. Porro fuisse septem alias arcas Sion, scholas, sive synagogas, scribit etiam S. Epiphanius lib. de ponder. & mensur. circiter medium: quarum septem scholârum, & cathedralarum quælibet erat velut quoddam collum, & columna bonarum artium, unde ad totum Israelis corpus, & in reliquum orbem saluber, & suavis doctrinæ cibis ac potus derivabatur. Atque ea sunt septem columnæ illæ, quas Prov. 9. Sapientia dicitur adscissa in domo sua & arce Sionis. Hinc factum, ut vulgaris expositorum conceptus sit, per collum Ecclesiæ Christianæ, turri illi Davidicæ assimilatum, Doctores Evangelicos designari. Collum sancta Ecclesiæ (ait S. Thomas) Doctores Prædicatores sancti, & Doctores ejus sunt. Ve. Evangelicæ turri illi Davidicæ quæ simillimi, ut in quibus omnigena sapientia & doctrina, quæ ad reliquos Ecclesiæ fideles transmittitur. S. Thom.

Beda.

Schola instar militaris armaturæ sapientiæ, instar militum armis? Quæ similitudine id factum, ut ostenderetur, non solum sapientibus cum militari arce? Quid sapientibus cum militibus? Quid gymnasii cum armamentariis? Quid calamis cum gladiis? Quid libris cum armis? Quid literatis cum armatis? Rem teneo: nimurum consultissime id factum, ut ostenderetur, non solum sapientibus hominibus, tanquam militari præsidio Ecclesiæ coronari ad hostiles impetus retundendos; sed etiam, ut demonstraretur, sapientiam pugnaticem esse, sapientes strenuus bellatores, discentes militares tyrones, scholas, armamentaria: ut indubium omnibus sit, multa lucta iis opus esse, qui adipisci sapientiam desiderant, & non nisi labore multo, sudore multo, & difficilium tolerari adeptam iri. Ideo gladius armatur illa pugnacis.

1268 Hoc præmisso, inquit: Cur Ecclesiæ Sapientes turri assimilentur, cui clypei reliqua affixa conspiciantur bellica instrumenta, ac robustissimorum militum arma? Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Quæ conjunctio hæc rerum? Quid sapientiæ Schola instar militaris armaturæ sapientiæ, instar militum armis? Quæ similitudine id factum, ut ostenderetur, non solum sapientibus cum militari arce? Quid sapientibus cum militibus? Quid gymnasii cum armamentariis? Quid calamis cum gladiis? Quid libris cum armis? Quid literatis cum armatis? Rem teneo: nimurum consultissime id factum, ut ostenderetur, non solum sapientibus hominibus, tanquam militari præsidio Ecclesiæ coronari ad hostiles impetus retundendos; sed etiam, ut demonstraretur, sapientiam pugnaticem esse, sapientes strenuus bellatores, discentes militares tyrones, scholas, armamentaria: ut indubium omnibus sit, multa lucta iis opus esse, qui adipisci sapientiam desiderant, & non nisi labore multo, sudore multo, & difficilium tolerari adeptam iri. Ideo gladius armatur illa pugnacis.

1269 Hoc præmisso, inquit: Cur Ecclesiæ Sapientes turri assimilentur, cui clypei reliqua affixa conspiciantur bellica instrumenta, ac robustissimorum militum arma? Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Quæ conjunctio hæc rerum? Quid sapientiæ Schola instar militaris armaturæ sapientiæ, instar militum armis? Quæ similitudine id factum, ut ostenderetur, non solum sapientibus cum militari arce? Quid sapientibus cum militibus? Quid gymnasii cum armamentariis? Quid calamis cum gladiis? Quid libris cum armis? Quid literatis cum armatis? Rem teneo: nimurum consultissime id factum, ut ostenderetur, non solum sapientibus hominibus, tanquam militari præsidio Ecclesiæ coronari ad hostiles impetus retundendos; sed etiam, ut demonstraretur, sapientiam pugnaticem esse, sapientes strenuus bellatores, discentes militares tyrones, scholas, armamentaria: ut indubium omnibus sit, multa lucta iis opus esse, qui adipisci sapientiam desiderant, & non nisi labore multo, sudore multo, & difficilium tolerari adeptam iri. Ideo gladius armatur illa pugnacis.

1270 Hoc præmisso, inquit: Cur Ecclesiæ Sapientes turri assimilentur, cui clypei reliqua affixa conspiciantur bellica instrumenta, ac robustissimorum militum arma? Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Quæ conjunctio hæc rerum? Quid sapientiæ Schola instar militaris armaturæ sapientiæ, instar militum armis? Quæ similitudine id factum, ut ostenderetur, non solum sapientibus cum militari arce? Quid sapientibus cum militibus? Quid gymnasii cum armamentariis? Quid calamis cum gladiis? Quid libris cum armis? Quid literatis cum armatis? Rem teneo: nimurum consultissime id factum, ut ostenderetur, non solum sapientibus hominibus, tanquam militari præsidio Ecclesiæ coronari ad hostiles impetus retundendos; sed etiam, ut demonstraretur, sapientiam pugnaticem esse, sapientes strenuus bellatores, discentes militares tyrones, scholas, armamentaria: ut indubium omnibus sit, multa lucta iis opus esse, qui adipisci sapientiam desiderant, & non nisi labore multo, sudore multo, & difficilium tolerari adeptam iri. Ideo gladius armatur illa pugnacis.

1271 Ex. 25. 8. Rursus non leve negotium facessit Interpretibus, illorum verborum intelligentia: Coram ipso ministravi; ministerium obivis, seu inservi. Græcæ est ἡστερησα, publicum onus subivi. Certè verbum ministravi dupl. citter usurpari potest. Primò pro obsequio non subjectionis, sed dignationis. Secundò propriè, pro obsequio inferioris ad superiore. Primo modo dici hic potest, ministrasse in Moysæ Tabernaculo Christum Dominum, quæ Deus est, & æterna Patri sapientia, dando ibi responsa, & alia ministria obeundo, & quasi onera subeundo, in illius Reipublicæ gubernatione. Quæ ministratio eo prorsus pacto explicari debet, quo supra declaravimus verbum præcepit; quatenus nempe æternus Filius à Patri voluntate nihil discreparis voluit omnia executi, quæ Pater decreverat. Atque in hoc sensu ait S. Irenæus lib. 4. aduersus Hæreses cap. 14. Omnia autem Filius administrans Patri, perficit ab initio usque ad finem, & sine illo nemo potest cognoscere Deum. Et cap. 37. agens de figurali Dei manifestatione per Prophetas: Per omnia

Pars III. ad V. 14. & 15.

353

elevatae linguae & ora referre congruentius pôterant, quam preces ad Deum fulas? quam orationem, qua est elevatio mentis in Deum? Inde Sophonias 3. 9. Reddam populis labium Chaldae. Chaldaeus vertit: Sermonem unum electum, ut orient omnes in nomine Domini. Quasi ora, quasi labia, quasi linguae eò spectent, ut Deum deprentur. Ecce ergo tibi, qua ratione & multa lucta, & depreciatione multa opus sit ad unius sapientiæ consecutionem. Exerite vires, exerite linguis, & sapientiæ candidati; collectamini, deprecamini, si cupitis veram adipisci sapientiam, qua & in Jacob, & in Israhel inhabitat.

Vers. XIV. Ab initio, & ante sæcula creata sum, & usque ad futurum sæcum non desinam: & in habitatione sancta coram ipso ministravi.

Vers. XV. Et sic in Sion firmata sum, & in Civitate sanctiificata similiter requievi, & in Jerusalem potestas mea.

ARGUMENTUM.

Requies, & hereditatis possessio in Mosaico Tabernaculo, & Templo Jerosolymitano.

1272 Atur Christo, ac Deiparae, ab æternitate singulariter præordinatis & usque in omnia fæcula duraturis, tranquilla hereditatis possesso. Primò in Tabernaculo foederis, quod Moyses divinitus afflatus erexit præfaga quadam futurorum mente. Deinde in Templo Jerosolymitano per Regem Salomonem magnifice constructo, in typum procul dubio orthodoxæ Ecclesiæ. Utroque liturgium egere, sacra ministeria per Levitas & Sacerdotes obiere, & sanctas obtulere victimas, sic Deo ministrantes. Major inde utriusque in Jerosolymam, & universum Hebreorum populum Regia, & Sacerdotalis potestas, augustinus adhuc futura in Republica Christiana potestatis prævia.

Textus enodatus.

1273 Missis prioris hemisphaerii translationibus ferè nihil variantibus, (imò omissa illius explicatione, de qua satis in antecedentibus diximus,) reliqua sic efferventur. Tigurina: In Tabernaculo sancto ministerium obivi coram eo: & ita in Sion firmata sum. Tum etiam in chara civitate quietem mibi dedit, & Jerosolymis sum adepta potestatem. Syrus ita: In Tabernaculo sancto coram ipso sacrum ministerium obivi. Et rursus in Sion steti, in civitate, quæ est dilecta illi, sicut ego requiri, & in Jerusalim imperium meum fuit. Similis est translatio Drusii ex Graco. Joachimus Camerarius sic: Ante eum in Tabernaculo inferivi: & postea in Sion certum locum naelam sum, & posuit me in Civitatem sanctam, ut in Jerusalem regnarem. Omnes, ut vides, pro habitatione sancta, vertunt Tabernaculo sancto: est enim Græcæ σωματική, sanctum significans Tabernaculum, quod Vulgatus appellat habitationem sanctam, juxta omnium Expositorum mentem: quia ibi Deus cultu colebatur sanctissimo ab Israelitico populo; unde sanctum solet etiam nuncupari. Exod. 25. 8.

Facientes mibi sanctuarium, & habitabo in medio eorum. Et quidem Tabernaculum Hebreis est mischan, id est, habitaculum, à verbo sechan, id est, habitare, manere. Et Græca vox ομβριον significat, si

Exod. 25. 8. Et rursus non leve negotium facessit Interpretibus, illorum verborum intelligentia: Coram ipso ministravi; ministerium obivis, seu inservi. Græcæ est ἡστερησα, publicum onus subivi. Certè verbum ministravi dupl. citter usurpari potest. Primò pro obsequio non subjectionis, sed dignationis. Secundò propriè, pro obsequio inferioris ad superiore.

Primo modo dici hic potest, ministrasse in Moysæ Tabernaculo Christum Dominum, quæ Deus est, & æterna Patri sapientia, dando ibi responsa, & alia ministria obeundo, in illius Reipublicæ gubernatione. Quæ ministratio eo prorsus pacto explicari debet, quo supra declaravimus verbum præcepit; quatenus nempe æternus Filius à Patri voluntate nihil discreparis voluit omnia executi, quæ Pater decreverat. Atque in hoc sensu ait S. Irenæus lib. 4. aduersus Hæreses cap. 14. Omnia

autem Filius administrans Patri, perficit ab initio usque ad finem, & sine illo nemo potest cognoscere Deum. Et cap. 37. agens de figurali Dei manifestatione per Prophetas: Per omnia

Exod. 25. 8. Et rursus non leve negotium facessit Interpretibus, illorum verborum intelligentia: Coram ipso ministravi; ministerium obivis, seu inservi. Græcæ est ἡστερησα, publicum onus subivi. Certè verbum ministravi dupl. citter usurpari potest. Primò pro obsequio non subjectionis, sed dignationis. Secundò propriè, pro obsequio inferioris ad superiore.

Primo modo dici hic potest, ministrasse in Moysæ Tabernaculo Christum Dominum, quæ Deus est, & æterna Patri sapientia, dando ibi responsa, & alia ministria obeundo, in illius Reipublicæ gubernatione. Quæ ministratio eo prorsus pacto explicari debet, quo supra declaravimus verbum præcepit; quatenus nempe æternus Filius à Patri voluntate nihil discreparis voluit omnia executi, quæ Pater decreverat. Atque in hoc sensu ait S. Irenæus lib. 4. aduersus Hæreses cap. 14. Omnia autem Filius administrans Patri, perficit ab initio usque ad finem, & sine illo nemo potest cognoscere Deum. Et cap. 37. agens de figurali Dei manifestatione per Prophetas: Per omnia

Exod. 25. 8. Et rursus non leve negotium facessit Interpretibus, illorum verborum intelligentia: Coram ipso ministravi; ministerium obivis, seu inservi. Græcæ est ἡστερησα, publicum onus subivi. Certè verbum ministravi dupl. citter usurpari potest. Primò pro obsequio non subjectionis, sed dignationis. Secundò propriè, pro obsequio inferioris ad superiore.

Primo modo dici hic potest, ministrasse in Moysæ Tabernaculo Christum Dominum, quæ Deus est, & æterna Patri sapientia, dando ibi responsa, & alia ministria obeundo, in illius Reipublicæ gubernatione. Quæ ministratio eo prorsus pacto explicari debet, quo supra declaravimus verbum præcepit; quatenus nempe æternus Filius à Patri voluntate nihil discreparis voluit omnia executi, quæ Pater decreverat. Atque in hoc sensu ait S. Irenæus lib. 4. aduersus Hæreses cap. 14. Omnia autem Filius administrans Patri, perficit ab initio usque ad finem, & sine illo nemo potest cognoscere Deum. Et cap. 37. agens de figurali Dei manifestatione per Prophetas: Per omnia

Exod. 25. 8. Et rursus non leve negotium facessit Interpretibus, illorum verborum intelligentia: Coram ipso ministravi; ministerium obivis, seu inservi. Græcæ est ἡστερησα, publicum onus subivi. Certè verbum ministravi dupl. citter usurpari potest. Primò pro obsequio non subjectionis, sed dignationis. Secundò propriè, pro obsequio inferioris ad superiore.

Primo modo dici hic potest, ministrasse in Moysæ Tabernaculo Christum Dominum, quæ Deus est, & æterna Patri sapientia, dando ibi responsa, & alia ministria obeundo, in illius Reipublicæ gubernatione. Quæ ministratio eo prorsus pacto explicari debet, quo supra declaravimus verbum præcepit; quatenus nempe æternus Filius à Patri voluntate nihil discreparis voluit omnia executi, quæ Pater decreverat. Atque in hoc sensu ait S. Irenæus lib. 4. aduersus Hæreses cap. 14. Omnia autem Filius administrans Patri, perficit ab initio usque ad finem, & sine illo nemo potest cognoscere Deum. Et cap. 37. agens de figurali Dei manifestatione per Prophetas: Per omnia

Exod. 25. 8. Et rursus non leve negotium facessit Interpretibus, illorum verborum intelligentia: Coram ipso ministravi; ministerium obivis, seu inservi. Græcæ est ἡστερησα, publicum onus subivi. Certè verbum ministravi dupl. citter usurpari potest. Primò pro obsequio non subjectionis, sed dignationis. Secundò propriè, pro obsequio inferioris ad superiore.

Primo modo dici hic potest, ministrasse in Moysæ Tabernaculo Christum Dominum, quæ Deus est, & æterna Patri sapientia, dando ibi responsa, & alia ministria obeundo, in illius Reipublicæ gubernatione. Quæ ministratio eo prorsus pacto explicari debet, quo supra declaravimus verbum præcepit; quatenus nempe æternus Filius à Patri voluntate nihil discreparis voluit omnia executi, quæ Pater decreverat. Atque in hoc sensu ait S. Irenæus lib. 4. aduersus Hæreses cap. 14. Omnia autem Filius administrans Patri, perficit ab initio usque ad finem, & sine illo nemo potest cognoscere Deum. Et cap. 37. agens de figurali Dei manifestatione per Prophetas: Per omnia

Exod. 25. 8. Et rursus non leve negotium facessit Interpretibus, illorum verborum intelligentia: Coram ipso ministravi; ministerium obivis, seu inservi. Græcæ est ἡστερησα, publicum onus subivi. Certè verbum ministravi dupl. citter usurpari potest. Primò pro obsequio non subjectionis, sed dignationis. Secundò propriè, pro obsequio inferioris ad superiore.

Primo modo dici hic potest, ministrasse in Moysæ Tabernaculo Christum Dominum, quæ Deus est, & æterna Patri sapientia, dando ibi responsa, & alia ministria obeundo, in illius Reipublicæ gubernatione. Quæ ministratio eo prorsus pacto explicari debet, quo supra declaravimus verbum præcepit; quatenus nempe æternus Filius à Patri voluntate nihil discreparis voluit omnia executi, quæ Pater decreverat. Atque in hoc sensu ait S. Irenæus lib. 4. aduersus Hæreses cap. 14. Omnia autem Filius administrans Patri, perficit ab initio usque ad finem, & sine illo nemo potest cognoscere Deum. Et cap. 37. agens de figurali Dei manifestatione per Prophetas: Per omnia

Exod. 25. 8. Et rursus non leve negotium facessit Interpretibus, illorum verborum intelligentia: Coram ipso ministravi; ministerium obivis, seu inservi. Græcæ est ἡστερησα, publicum onus subivi. Certè verbum ministravi dupl. citter usurpari potest. Primò pro obsequio non subjectionis, sed dignationis. Secundò propriè, pro obsequio inferioris ad superiore.